

Βυζαντινά Μνημεία της Θεσσαλονίκης

Νικολετα Κ.

Νικολέτα Π.

Η 1^η διαδρομή

Ναός Οσίου
Δαυίδ

Μονή Βλατάδων

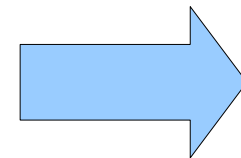
Ναός Αγίου Νικολάου
Ορφανού

Βυζαντινό Λουτρό

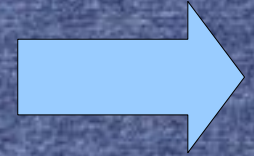
Ναός Σωτήρης
Χριστού

Ροτόντα

Ναός Αγίου Παντελεήμονα

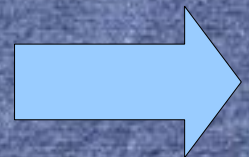
ΜΟΝΗ ΒΛΑΤΑΔΩΝ

Η Μονή Βλατάδων ή Βλαπαίων, γνωστή και ως Τσαούς Μοναστήρι, είναι μοναστήρι στην περιοχή της Άνω Πολής της Θεσσαλονίκης, 80 περίπου μέτρα από τα τείχη του Επταφυργίου. Είναι το μοναδικό μοναστήρι της Βυζαντινής περιόδου της πόλης που εξακολουθεί να λειτουργεί μέχρι και σήμερα.

Ναός Οσίου Δαυίδ

Ο μικρός αυτός ναός, που ανάγεται στα τέλη του 5ου ή στις αρχές του 6ου αιώνα, παρόλες τις διαφοροποιήσεις και επεμβάσεις που δέχθηκε κατά τη διάρκεια της τουρκοκρατίας, είναι μνημείο μοναδικής αρχαιολογικής και ιστορικής αξίας, καθώς αποτελεί τον πρόδρομο του "σταυροειδούς" ναού με τρούλο, όπου εμφανίστηκε πολύ αργότερα (δεύτερη χιλιετία). Αρχικά ο ναός ήταν τετράγωνος, με αψίδα στα ανατολικά, στον οποίο εγγράφονταν τέσσερις καμάρες, σε σχήμα σταυρού. Στο κέντρο ορθωνώταν μία τετράγωνη βάση, που εδραζόταν στους τέσσερις "πεσσούς" των καμαρών. Πάνω στη βάση αυτή διαμορφωνόταν ένας -όχι απόλυτα κανονικός- τρούλος. Σήμερα ένα τμήμα του αρχικού ναού (δυτικό) δεν υπάρχει. Ο τρούλος αντικαταστάθηκε από κεραμωτή στέγη και η είσοδος στο ναό γίνεται από το νότο. Οι επεμβάσεις αυτές, που πραγματοποιήθηκαν όταν στη διάρκεια της τουρκοκρατίας ο ναός μετατράπηκε σε μουσουλμανικό τέμενος (Σουλιτζέ ή Κεραμεντίν τζαμί), διαφοροποίησαν σε μεγάλο βαθμό το μοναδικό αυτό "σταυρόσχημο" παλαιοχριστιανικό μνημείο.

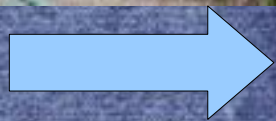
Βυζαντινό Λουτρό

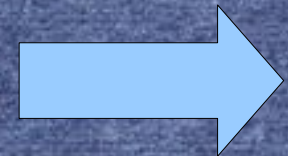
Το Βυζαντινό Λουτρό της Άνω Πόλης, είναι το μοναδικό Βυζαντινό Λουτρό που σώζεται από την Μεσοβυζαντινή Περίοδο στον Ελλαδικό Χώρο. Η αξία του ως μνημείο είναι μεγάλη και η πολεοδομική θέση που κατέχει σημαντική. Βρίσκεται στην είσοδο του χαρακτηρισμένου παραδοσιακού οικισμού της Άνω Πόλης στην Θεσσαλονίκη, και λειτουργούσε ως ανδρικό και γυναικείο λουτρό. Συγκεκριμένα βρίσκεται μεταξύ των οδών Θεοτοκοπούλου, Κρίσπου, Χρυσοστόμου και Φιλοκτήτου στην Άνω Πόλη.

Ναός Αγίου Νικολάου Ορφανού

Ο Ναός του Αγίου Νικολάου του Ορφανού είναι παλαιό βυζαντινό καθολικό μονής της Θεσσαλονίκης και μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς, κτισμένο στις αρχές του 14ου αιώνα. Βρίσκεται στη βορειοανατολική γωνία της παλιάς πόλης, εντός των τειχών, μεταξύ των οδών Ηροδότου και Αποστόλου Παύλου. Το όνομα του ναού, Ορφανός ή των Ορφανών, συναντάται για πρώτη φορά σε πηγές του 17ου και 18ου αιώνα και ταυτίζεται με τον άγνωστο κτήτορα του μνημείου που ανήκε στην οικογένεια των Ορφανών ή στη λειτουργία ορφανοτροφείου στο χώρο της μονής, είτε αποδίδεται στην ιδιότητα του Αγίου Νικολάου ως

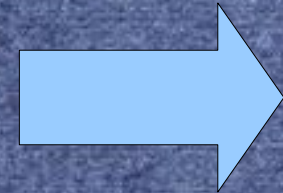
Ναός Αγίου Παντελεήμονα

Ο ναός του Αγίου Παντελεήμονος είναι παλαιό καθολικό βυζαντινής μονής της Θεσσαλονίκης και Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

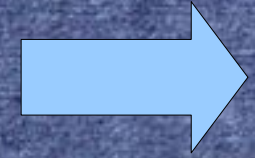
Βρίσκεται στο κεντρικό τμήμα της πόλης, στη συνάντηση των οδών Εγνατίας και Ιασονίδου. Ανήκει στον τύπο του σύνθετου τετρακιόνιου σταυροειδούς εγγεγραμμένου με νάρθηκα και περιμετρική στοά, που ανατολικά απολήγει σε δύο παρεκκλήσια.

Ναός Σωτήρος Χριστού

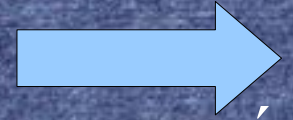
Ο ρόλος του φυσικού φωτός στη βυζαντινή εκκλησιαστική αρχιτεκτονική είναι ιδιαίτερα εμφανής στο καθολικό της Μονής Παναγίας Κοσμοσώτειρας (1152) στη Θράκη, όπου το εισερχόμενο φως τονίζει ορισμένους χώρους του ναού και ορισμένες παραστάσεις σε συγκεκριμένες ώρες της ημέρας καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, όπως την παράσταση του Ευαγγελισμού και το γωνιαίο διαμέρισμα κάτω από το βορειοδυτικό τρουλλίσκο.¹ Στο χώρο αυτό είναι πολύ πιθανό ότι βρίσκεται ο τάφος του πρίγκιπα κτήτορα Ισαακίου Κομνηνού.

Ροτόντα

Η Ροτόντα είναι κτίσμα το οποίο προοριζόταν για μαυσωλείο του Γαλέριου. Λόγω της μη χρήσης του αργότερα μετατράπηκε σε χριστιανικό ναό του Αγίου Γεωργίου και συμπεριλήφθηκε στα Παλαιοχριστιανικά και Βυζαντινά μνημεία της Θεσσαλονίκης ως Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της ΟΥΝΕΣΚΟ. Πρόκειται για θολωτό στρογγυλό κτίσμα του 4ου αιώνα, όμοιο με το Πάνθεον στη Ρώμη. Κτίστηκε στα χρόνια του Καίσαρα Γαλέριου γύρω στο 304 μ.Χ. ενώ προοριζόταν ως ναός του Δία ή των Καβείρων, ή ως Μαυσωλείο του Γαλέριου. Ωστόσο, εξαιτίας του θανάτου του Γαλέριου το 311 μ.Χ., η Ροτόντα έμεινε κενή χωρίς χρήση.

Κάστρα

Τα Κάστρα της Θεσσαλονίκης είναι ένα σύμπλεγμα τειχών, πύργων και οχυρώσεων με μοναδική αρχαιολογική, αρχιτεκτονική και ιστορική σημασία.

Αυτό που λέμε σήμερα "Κάστρα της Θεσσαλονίκης" είναι μέρος μόνο της παλιάς οχύρωσης. Στην αρχική τους μορφή, τα τείχη και τα κάστρα της Θεσσαλονίκης περιέβαλλαν ολόκληρη την πόλη, συμπεριλαμβανομένης της πλευράς που βρέχεται από τη θάλασσα.

Η σχεδίαση και η τεχνολογία των τειχών τα κάνει να μοιάζουν πολύ με τα βυζαντινά τείχη της Κωνσταντινούπολης, αν και βέβαια το μέγεθος διαφέρει.

2^Η ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΜΝΗΜΙΩΝ

Ναός Αγίων
Αποστόλων

Άγιος
Δημήτριος

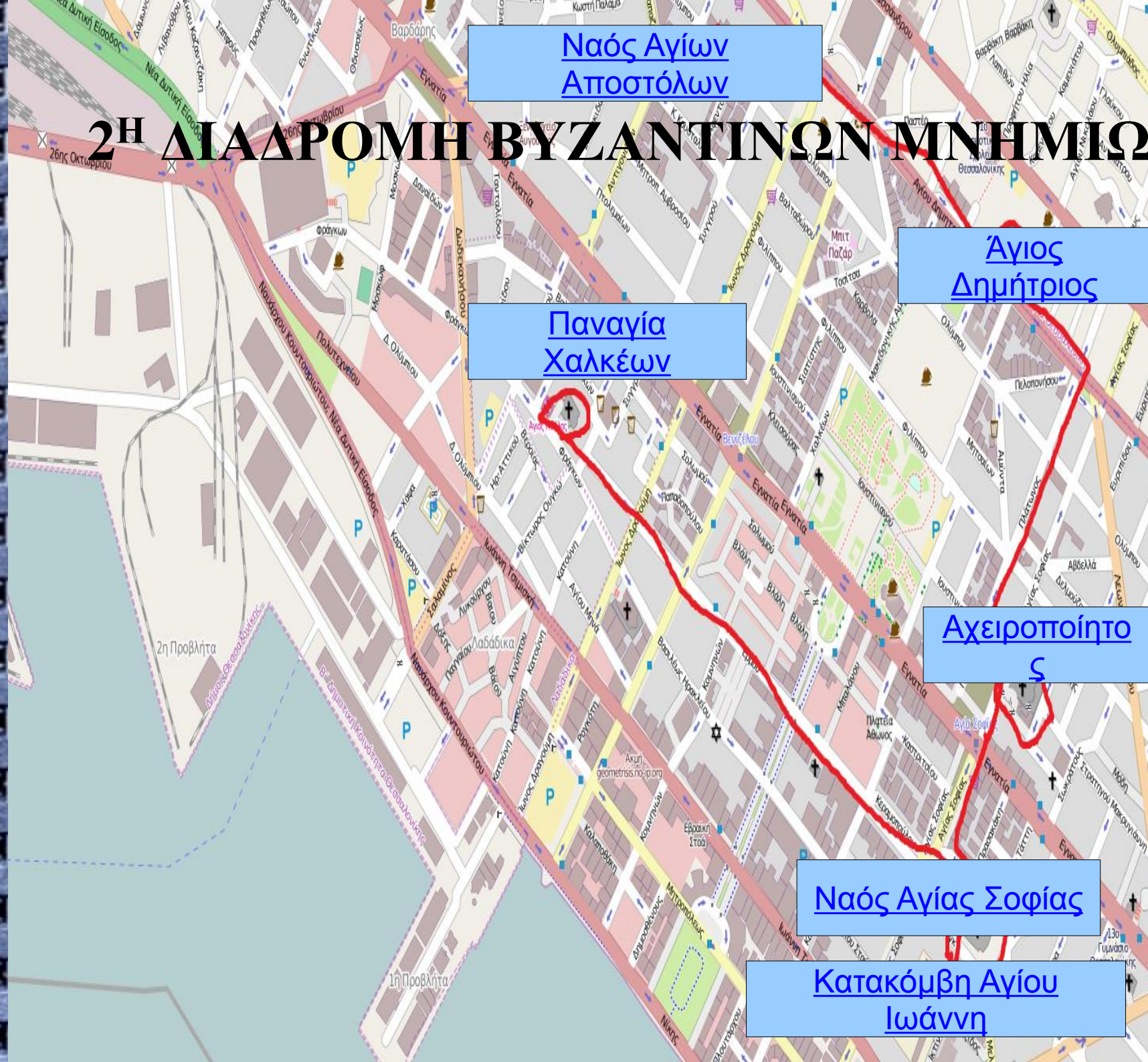
Παναγία
Χαλκείων

Αχειροποίητο
ς

Ναός Αγίας Σοφίας

Κατακόμβη Αγίου
Ιωάννη

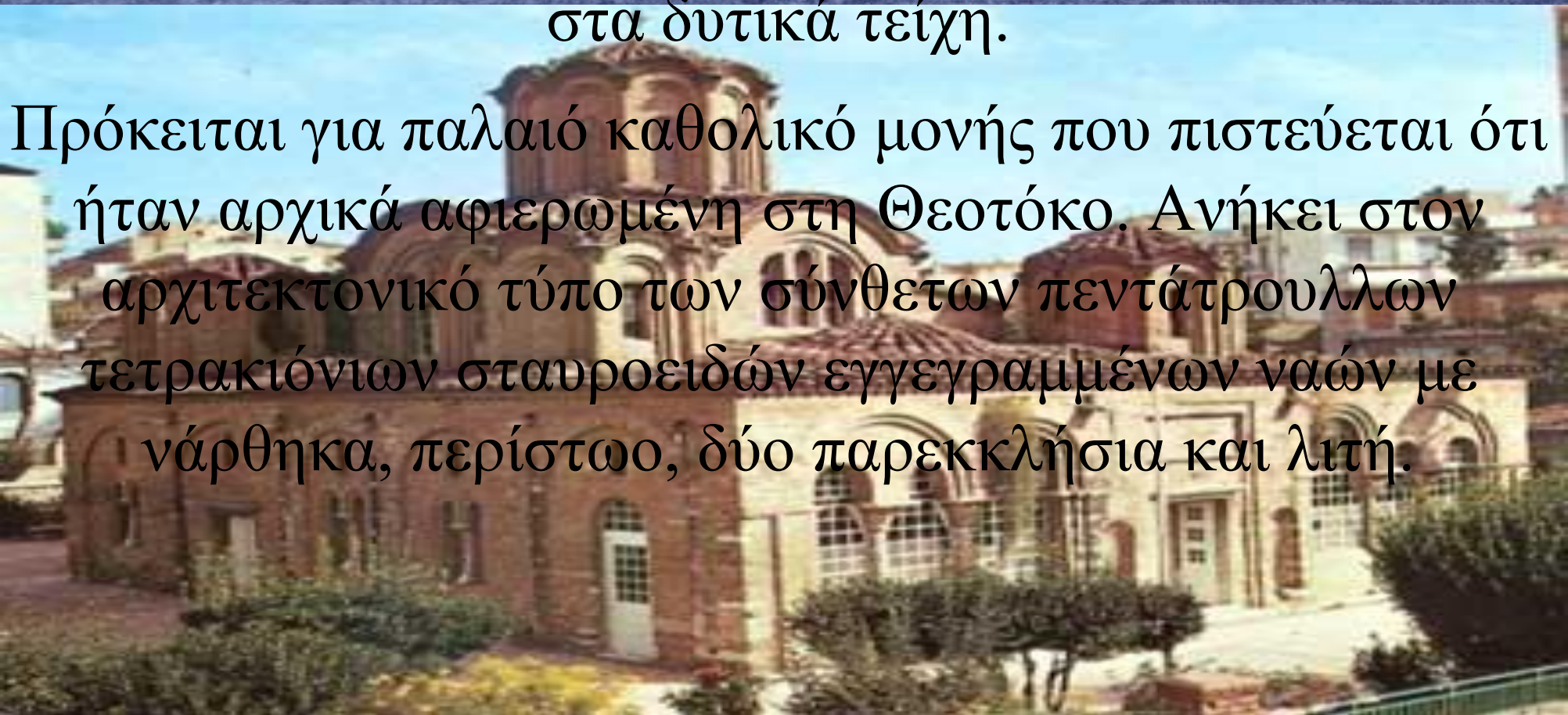
ΤΕΛΟΣ

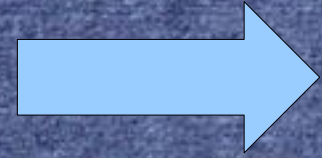
Ναός Αγίων Αποστόλων

Ο Ναός των Αγίων Αποστόλων είναι σημαντικό μνημείο της βυζαντινής Θεσσαλονίκης και ένα από τα πιο αντιπροσωπευτικά δείγματα αρχιτεκτονικής της Παλαιολόγιας περιόδου. Βρίσκεται στο δυτικό τμήμα της πόλης, στην αρχή της σημερινής οδού Ολύμπου, κοντά στα δυτικά τείχη.

Πρόκειται για παλαιό καθολικό μονής που πιστεύεται ότι ήταν αρχικά αφιερωμένη στη Θεοτόκο. Ανήκει στον αρχιτεκτονικό τύπο των σύνθετων πεντάτρουλλων τετρακιόνιων σταυροειδών εγγεγραμμένων ναών με νάρθηκα, περίστωο, δύο παρεκκλήσια και λιτή.

Άγιος Δημήτριος

Ο ναός του Αγίου Δημητρίου αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα βυζαντινά μνημεία της Θεσσαλονίκης. Βρίσκεται στην ομώνυμη οδό και είναι πεντάκλιτη βασιλική με εγκάρσιο κλίτος και με πλούσιο ζωγραφικό και μαρμάρινο διάκοσμο με περίτεχνα κιονόκρανα. Στο υπόγειο του ναού βρίσκεται ο χώρος μαρτυρίου του Αγίου. Από τα ψηφιδωτά του, ξεχωρίζει αυτό που απεικονίζει τον ίδιο τον άγιο με δύο μικρά παιδιά και ένα άλλο, που απεικονίζει τον άγιο ανάμεσα στον επίσκοπο και στον έπαρχο οι οποίοι ανακαίνισαν το ναό. Ο σημερινός ναός κτίστηκε από τον επίσκοπο Ιωάννη τον 7ο αιώνα, στα ερείπια παλαιότερου ναού.

Παναγία Χαλκέων

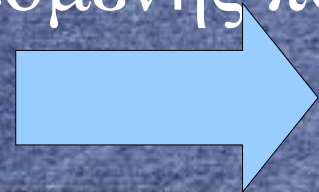
Η εκκλησία βρίσκεται στην Πλατεία Αρχαίας Αγοράς, βόρεια της Εγνατίας Οδού στο σημείο που διασταυρώνεται με την λεωφόρο Αριστοτέλους που οδηγεί στην Πλατεία Αριστοτέλους. Η αρχαιολογική τοποθεσία της ρωμαϊκής αγοράς της πόλης βρίσκεται βορειοανατολικά, και ονομάστηκε "Η Παρθένος των Χαλκουργών", επειδή η τοποθεσία της γειτνιάζει με την περιοχή όπου παραδοσιακά ζούσαν οι χαλκουργοί της πόλης.

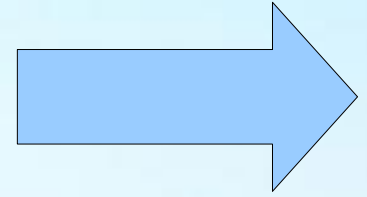
Αχειροποίητος

Η εκκλησία της Αχειροποιήτου (ελληνιστική κοινή. (Παναγία) Άχειροποίητος) είναι παλαιοχριστιανική βασιλική της Θεσσαλονίκης, σωζόμενη σήμερα στην ίδια μορφή που κατασκευάστηκε τον 5ο αιώνα - γεγονός που την καθιστά μοναδική στην ανατολική Μεσόγειο. Βρίσκεται στην οδό Αγίας Σοφίας, απέναντι από την πλατεία Μακεδονομάχων και η ίδρυσή της τοποθετείται στην περίοδο 450-475. Είναι αφιερωμένη στη Θεοτόκο και η ονομασία της οφείλεται στην "αχειροποίητη" λατρευτική εικόνα της Θεοτόκου δεομένης που βρισκόταν στο ναό.

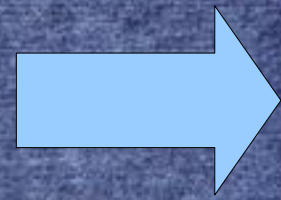

Ναός Αγίας Σοφίας

Ο ναός της του Θεού Σοφίας της Θεσσαλονίκης χτίστηκε τον 8ο αιώνα στη θέση μιας μεγάλης παλαιοχριστιανικής βασιλικής, που καταστράφηκε, πιθανόν από σεισμό, στις αρχές του 7ου αιώνα. Το 1204, όταν με την Δ' Σταυροφορία κυριεύθηκε η πόλη από τους σταυροφόρους, η Αγία Σοφία μετατράπηκε στον καθολικό καθεδρικό ναό της Θεσσαλονίκης. Από το 1246 που η Θεσσαλονίκη επέστρεψε στα χέρια της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας ήταν ο μητροπολιτικός ναός της πόλης, μέχρι το 1523/24, που μετατράπηκε σε τζαμί από τους Τούρκους κατακτητές της πόλης.

Κατακόμβη Αγίου Ιωάννη

Ένα σημείο αναφοράς του υπόγειου δικτύου κατακόμβων και στοών ήταν αυτές του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου, οι οποίες βρίσκονται πίσω από την Αγία Σοφία στις αρχές του πεζόδρομου της Ικτίνου. Στο κέντρο της αυλής υπάρχουν τα ερείπια ενός ναού πανομοιότυπου με αυτόν της Ροτόντας.

**ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΠΟΥ
ΜΑΣ**

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΑΤΕ!!